

ET

ET

ET

EUROOPA KOMISJON

Brüssel 9.12.2010
KOM(2010) 728 lõplik

2010/0362 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

**millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1234/2007 seoses lepinguliste suhetega
piima- ja piimatootesektoris**

SELETUSKIRI

Pärast ühise põllumajanduspoliitika läbivaatamise reformi otsuste vastu võtmist 2008. aasta novembris tegi piimasektor läbi sügava kriisi, sest 2007. aasta hüppelise piimahinna tõusu järel toimus nihe piimatoodete nõudluses. Kriisiolukorras rakendatud finantsüsteemi stabiilsuse tagamise vahendid osutusid kriisi ületamisel tõhusateks. Kriisi ajal ilmnisid ka mõned puudused seoses piimasektori turule orienteeritusega. Seetõttu otsustas põllumajanduse ja maaelu arengu volinik luua piimandusküsimustega tegeleva kõrgetasemelise eksperdirühma, mille ülesanne oli kehtestada keskpikk ning pikaajaline reguleeriv raamistik, mis aitaks kaasa turu ja tootjate sissetulekute stabiliseerimisele ning parandaks läbipaistvust, võttes samas arvesse ühise põllumajanduspoliitika läbivaatamise reformi. Kõrgetasemeline eksperdirühm kohtus ajavahemikul 2009. aasta oktoobrist 2010. aasta juunini kümnel korral ning esitas 15. juunil 2010 aruande koos seitsme soovitusel.

Kõrgetasemeline eksperdirühm hindas põhjalikult kõiki ettepanekus käsitletavaid probleeme ja aspekte. Kõrgetasemelisse eksperdirühma kuulusid kõikide ELi liikmesriikide esindajad, eesistujaks oli komisjoni põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektor ning eksperdirühma töös osales Euroopa Parlamendi sekretariaadi vaatleja. Oma seisukohad esitasid suuliselt ja kirjalikult Euroopa piimatoodete tarneahela suuremad sidusrühmad: COPA-COGECA, Euroopa Piimanõukogu, Euroopa koordinatsiooniasutus Via Campesina (esindavad põllumajandustootjaid), Euroopa Piimandusassotsiatsioon (esindab piimatöötlejaid), EUCOLAIT (esindab hulgimüüjaid), EUROCOMMERCE (esindab jaemüüjaid) ning BEUC (esindab tarbijaid). Lisaks sellele tegid kõrgetasemelisele eksperdirühmale ettepanekuid kutsutud akadeemilised eksperdid, kolmandate riikide (USA, Uus-Meremaa, Austraalia ja Šveits) esindajad, riikide konkurentsiametid ja komisjoni talitused (konkurentsi peadirektoraat ning põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraat). Lisaks sellele toimus 26. märtsil 2010 piimasektori sidusrühmade konverents, millel esitas oma seisukohad tarneahelas tegutsejate laiem ring.

Nõukogu vaatas läbi kõrgetasemelise eksperdirühma aruande ja soovitused ning eesistuja järeldused võeti vastu 27. septembril 2010 toimunud kohtumisel. Kõnealustes järeldustes soovitatakse komisjonil anda aasta lõpuks vastus kõrgetasemelise eksperdirühma kolmele esimesele soovitusel (lepingulised suhted, tootjate läbirääkimispositsioon ja tootmisharudevahelised organisatsioonid) ning reageerida kiiresti eksperdirühma läbipaistvust käsitlevale soovitusel.

Kõrgetasemelise eksperdirühma töö üks olulisemaid aspekte oli keskendumine valdkondadele, mis on seotud turu struktuuri ja turul osalejatega: lepingulised suhted, läbirääkimispositsioon, tootjaorganisatsioonid ja tootmisharudevahelised organisatsioonid. Praegune turustruktuur süvendas märkimisväärselt 2009. aasta piimakriisi, näidates ära, et piimasektoris algas reformiprotsess palju hiljem kui muudes sektorites – peamiselt alles 2003. aastal. Pikaajaliseks perioodiks kindlaksmääratud kvoodid ja kõrged institutsionaalsed hinnad koos piimatoodete tagatud turustamisvõimalustega tekitasid turgudel jäikust. Struktuurimuutused olid sageli pärsitud, tootmisahelas osalejaid ei julgustatud reageerima turusignaalidele, sealhulgas hindade muutumisele, ning innovatsiooni ja tootlikkuse kasvu stimuleeriti vähe. Piimasektori reform peaks järgima muudes sektorites toimunud reforme, mille eesmärk on olnud suurem turule orienteeritus ning põllumajandustootjatele vabade käte andmine. See peaks suurendama tootlikkust ja võimaldama ELi sektoril kasutada ära turuvõimalusi nii ELis kui ka väljaspool seda.

Keskpika aja jooksul kuni kvootide kaotamiseni ja ka pärast seda on ilmselt vaja võtta mitmeid meetmeid. Turustruktuur on liikmesriigiti väga erinev, kuid pakkumise koondumist esineb palju harvem kui koondumist töötlevate ettevõtete tasandil. Seetõttu tekib nendel tasanditel läbirääkimispositsioonide tasakaalustamatus. Esineb ka turu jäikust, mistõttu ei ole põllumajandustootjatel võimalik valida meiereid (ega isegi toorpiima transportijat). Need tegurid võivad viia selleni, et pakkumine ei ole nõudlusega vastavuses, ning panna aluse ebaõiglastele kaubandustavadele. Sageli ei tea põllumajandustootjad tarnimisel, millist hinda nad piima eest saavad (meiereid määravad hinna palju hiljem ja põllumajandustootjad ei saa seda kontrollida). Teisalt ei tea meiereid alati, milliseid koguseid neile tarnitakse. Lisandväärtuse jagunemine ahelas ei ole tasakaalus, eelkõige põllumajandustootjate suhtes, ning hindade ülekandumisega tarneahelas on tõsisemaid probleeme.

Tundub, et suurimad probleemid on põllumajandustootjate ja töötlevate vahel ning lahendusi olukorra parandamiseks tuleks leida just sellel tasandil. Ettepanekus nähakse ette valikuliste kirjalike lepingute sõlmimine põllumajandustootja ja meierei vahel enne toorpiima tarnimist, milles määratakse kindlaks hind, tarnimise ajakava, tarnitavad kogused ning lepingu kehtivusaeg. Selleks et arvestada ühistute olemusega ja mitte rikkuda olemasolevaid struktuure, ei nõuta ühistutelt lepinguid tingimusel, et nende põhikirjades on sätestatud sama mõjuga eeskirjad.

Läbirääkimispositsiooni tasakaalustamiseks tehakse lisaks ettepanek lubada põllumajandustootjatel pidada tootjaorganisatsioonide kaudu kollektiivselt läbirääkimisi nimetatud lepingutingimuste, sealhulgas hinna üle. Kuigi praegu kehtiva konkurentsioigusega on see teataval määral ette nähtud, on võimalused ühiste töötlemisrajatiste puudumise tõttu piiratud ning puudub õiguskindlus. Sellega seoses nähakse ettepanekus ette asjakohase õigusliku aluse loomine põllumajanduse õigusaktides. Selleks et olukorda vastupidises suunas mitte destabiliseerida, tehakse ettepanek kehtestada suuruspiirang. See ei mõjuta selliseid piimaühistuid, mille puhul on tegemist põllumajandustootjate ja töötlemisrajatiste vertikaalse integratsiooniga.

Kõrgetasemeline eksperdirühm tõstatab ka küsimuse tootmisharudevaheliste organisatsioonide rolli kohta. Erinevalt tootjaorganisatsioonidest, kuhu kuuluvad vaid põllumajandustootjad, hõlmavad need tarneahela ühte osa või kogu tarneahelat: põllumajandustootjaid, töötlevaid, turustajaid ning jaemüüjaid. Tootmisharudevahelistest organisatsioonidest võib olla kasu uurimistegevuses, kvaliteedi parandamisel ning tootmise ja töötlemismeetodite parimate tavade edendamisel ja levitamisel. Praegu on sellised organisatsioonid olemas üksikutes liikmesriikides ning need tegelevad nimetatud ülesannetega, järgides ELi õigust. Lisaks sellele nähakse ELi erieeskirjadega sellistes sektorites nagu puu- ja köögiviljasektor ette meetmeid, mille suhtes kehtivad piirangud ja mille üle teostab sageli kontrolli komisjon. Tehakse ettepanek rakendada puu- ja köögiviljasektoris kehtivaid esmase avaliku pakkumise eesmärgi käsitlevaid eeskirju nõuetekohaste kohandustega piimasektoris, nii et ranged konkurentsipiirangud (sealhulgas hindade kindlaksmääramine ja turu jaotamine) jäävad välja ja asjaomased lepingud esitatakse komisjonile heakskiitmiseks.

Need aitaksid kaasa teadmiste parandamisele ning tootmise ja turu läbipaistvuse suurendamisele, avaldades muu hulgas statistilisi andmeid hindade, koguste ja toorpiima tarnimislepingute kehtivuse kohta ning esitades analüüse võimalike edasiste turusuundumuste kohta piirkondlikul ja riiklikul tasandil.

Tootmise tundmise parandamiseks ja turusuundumuste jälgimiseks on komisjonil vaja saada regulaarselt teavet tarnitud toorpiima koguste kohta.

Läbipaistvuse täiendavaks suurendamiseks korraldatakse põllumajandusturgude ühise korralduse komitee ja piima nõuanderühma ekspertide ühiskohtumisi, et hinnata turuolukorda ja väljavaateid, suurendada teadlikkust ja tugevdada piimaahelas osalejate kohustusi ning võtta paremini arvesse turusignaale ja kohandada pakkumist nõudlusega.

Käesolevas ettepanekus käsitletakse nelja aspekti – lepingulised suhted, tootjate läbirääkimispositsioon, tootmisharudevahelised organisatsioonid ja läbipaistvus – niivõrd kui neid käsitlevad olemasolevad sätted vajavad muutmist.

Nende lahenduste puhul on tegemist märkimisväärsete sammudega ja kuigi need on praeguse turuolukorra ja -struktuuri puhul õigustatud, on need ajutised ja kuuluvad edaspidi läbivaatamisele. Ettepaneku kehtivusaega tuleks piirata ajavahemikuga, mida piimatootjad vajaksid kohanemiseks tootmiskvootide kaotamisega ning selleks et parandada oma tegevust seoses rohkem turule suunatud keskkonnaga. Vahepealse läbivaatamise käigus tuleks hinnata eelkõige seda, kuidas kavandatud sätted on toimunud, kas nende kohaldamist tuleks jätkata ülejäänud ajavahemiku jooksul ning uurida võimalusi põllumajandustootjate julgustamiseks sõlmida ühistootmislepinguid.

Ettepaneku aluseks on Euroopa Liidu toimimise leping, eelkõige artikli 42 esimene lõik ja artikli 43 lõige 2.

ELi tasandil on meetmed õigustatud, kuivõrd ühise põllumajanduspoliitika eesmärkide elluviimiseks tuleb selles kontekstis võtta ühetaolise rakendamise tagamiseks kõikjal ELis meetmeid, säilitades piimaturul tõhusat konkurentsi ja tagades siseturu nõuetekohase toimimise. See on eriti asjakohane, kui on tegemist liidu ainupädevusse kuuluva ELi konkurentsiõiguse kohaldamisega ühise põllumajanduspoliitika suhtes. Pidades siiski silmas asjaolu, et lepinguõiguse valdkonnas on olukord liikmesriikides erinev, jäetakse liikmesriikide enda otsustada, kas teha ettepaneku (lepingute) teatavad osad kohustuslikuks või mitte.

ELi konkurentsiõigus kuulub liidu ainupädevusse ja seega ei saa üksikud liikmesriigid muuta selle kohaldamist ühise põllumajanduspoliitika suhtes, mida saab teha ainult Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 42 alusel. Lepinguliste suhete osas jäetakse ettepanekus liikmesriikidele ulatuslik kaalutlusruum. Siseturu ja ühise turukorralduse nõuetekohase toimimise tagamiseks tuleb nende iseloomulike piiriüleste omaduste tõttu teatavad miinimumnõuded siiski määratleda.

EL saavutab eesmärgid paremini, sest üksikud liikmesriigid ei saavuta konkurentsiõiguse kavandatud eesmärgi ja miinimumnõuded konkurentsiõiguse valdkonnas on vajalikud, et tagada siseturu ja ühise turukorralduse nõuetekohane toimimine.

Ettepanek on proportsionaalsuse põhimõttega kooskõlas. Lepinguliste suhete käsitlemine on ELi tasandil vabatahtlik. Liikmesriigid võivad kasutada kaalutusõigust, kui otsustavad, kas valida kohustuslik kava või mitte. Kui liikmesriik on otsustanud kohustusliku kohaldamise kasuks oma territooriumil, et tagada siseturu ja ühise turukorralduse nõuetekohane toimimine, reguleeritakse ELi tasandil üksnes lepingute nelja aspekti.

Piimatootjate läbirääkimispositsiooni tugevdamist käsitlevate sätete kohta tehakse ettepanek kehtestada ELi piimatoodangule 3,5 % piirang, mis võimaldaks pidada läbirääkimisi suurte piimatöötlejate ja nendega ligikaudu sama suurte tootjaorganisatsioonide vahel. Samuti tehakse ettepanek kehtestada riikliku toodangu teatavale osale piirang, et tagada konkurents toorpiima tarnimisel liikmesriikides. Asjaomastele pädevatele asutustele antud võimalus

sekkuda vajaduse korral ja nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, aitaks hoida ära väikeste ja keskmise suurusega toorpiimatöötajate kahjustamise oma territooriumil.

Tootmisharudevaheliste organisatsioonide suhtes kehtivad eeskirjad põhinevad suures osas puu- ja köögiviljasektoris kehtival eeskirjal ja nende eesmärk on üksnes nende organisatsioonide tegevuse õiguskindluse tagamine.

Liikmesriikidele antakse sõnaselge õiguslik alus igal kuul toorpiima tarneid käsitlevate andmete kogumiseks, kuid see puudutab ettevõtjate käes olevaid andmeid ega tohiks tähendada olulist lisakoormust piimatöötajatele ega liikmesriikidele.

Pakkumiste koondumise edasiseks parandamiseks julgustatakse ka tootjaorganisatsioone, nagu soovitatakse komisjoni teatises toiduainete tarneahela parema toimimise kohta Euroopas. Sätet, millega toetatakse praegu maaelu arengu poliitika raames tootjarühmade loomist ja haldustegevust uute liikmesriikide kõikides sektorites, tuleks laiendada ka EL 15 liikmesriikidele. Siiski ei tohiks võimaldada tootjarühmade toetamist puu- ja köögiviljasektoris, sest nende tegevust toetatakse juba ühise turukorralduse ühtse määrase artiklitega 103b–103g. Asjakohaste sätete muutmine on osa peamiste põllumajandust reguleerivate õigusaktide Lissaboni lepinguga kohandamisest.

Mis puutub kõrgetasemelise eksperdirühma ülejäänud soovitusesse, siis eksperdirühmas arutusel olnud „tootmiskohta” käsitletakse nn kvaliteedipaketi osana. Uue raamistiku raames kehtestatakse kõikides sektorites õiguslik alus tootmiskoha kohustuslikuks märkimiseks. See võimaldab komisjonil pärast asjakohast mõjuhinnaangut võtta iga üksikjuhtumi korral vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse võimalikku kohustuslikku tootmiskoha märkimist asjakohasel geograafilisel tasandil, et rahuldada tarbijate nõudmisi läbipaistvuse ja teabe suhtes. Üks esimesi sektoreid, mida vaadeldakse, on piimasektor. Võetakse arvesse nõukogu ja parlamendis toimunud arutelude tulemusi komisjoni ettepaneku üle määrase kohta, milles käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijatele [KOM(2008) 40].

Selleks et laiendada arutelu kõikidele põllumajandustoodetele ja tagada terviklik lähenemine, käsitletakse turupõhiste vahendite, uurimistegevuse ja innovatsiooni võimalikke muutusi ühise põllumajanduspoliitika algatuse raames pärast 2013. aastat.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1234/2007 seoses lepinguliste suhetega piima- ja piimatootesektoris

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti artikli 42 esimest lõiku ja artikli 43 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut¹,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu riikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust²,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt³

ning arvestades järgmist:

- (1) Ühise turukorralduse järjestikused reformid piima ja piimatoodete valdkonnas, mis on nüüd esitatud nõukogu 22. oktoobri 2007. aasta määruses (EÜ) nr 1234/2007, millega kehtestatakse põllumajandusturgude ühine korraldus ning mis käsitleb teatavate põllumajandustoodete erisätteid (ühise turukorralduse ühtne määrus),⁴ keskendused turule suunatusele (st lastes põllumajandustootjatel otsustada hinnasignaalide alusel, mida ja kui palju toota), et tugevdada piimasektori konkurentsiolukorda ja selle jätkusuutlikkust ülemaailmse kaubanduse kontekstis. Seetõttu otsustati nõukogu 19. jaanuari 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 72/2009, milles käsitletakse ühise põllumajanduspoliitika muudatusi, muutes määrusi (EÜ) nr 247/2006, (EÜ) nr 320/2006, (EÜ) nr 1405/2006, (EÜ) nr 1234/2007, (EÜ) nr 3/2008 ja (EÜ) nr 479/2008 ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EMÜ) nr 1883/78, (EMÜ) nr 1254/89, (EMÜ) nr 2247/89, (EMÜ) nr 2055/93, (EÜ) nr 1868/94, (EÜ) nr 2596/97, (EÜ) nr 1182/2005 ja (EÜ) nr 315/2007⁵ (ühise põllumajanduspoliitika läbivaatamise reform 2008–2009), et piimakvootide sujuvaks kaotamiseks 2015. aastal tuleb kvote järk-järgult suurendada.
- (2) Ajavahemikul 2007–2009 toimusid piima ja piimatootesektori turgudel erandlikud arengud. Esiteks tingisid äärmuslikud ilmastikuolud Okeaanias tarnete märkimisväärse

¹ ELT C , , lk .

² ELT C , , lk .

³ ELT C , , lk .

⁴ ELT L 299, 16.11.2007, lk 1.

⁵ ELT L 230, 2.9.2009, lk 6.

kahanemise, mis viis hindade kiire ja märkimisväärse tõusuni. Kuid kui maailma tarned hakkasid taastuma ja hinnad normaalsete tasemeteni jõudma, mõjus järgnenud finants- ja majanduskriis ELi piimatootjatele negatiivselt, süvendades hinna volatiilsust. Esiteks kallinesid kõrgemate toorainehindade tõttu märkimisväärselt sõöt ja muud sisendid, sealhulgas energia. Seejärel vähenes nõudlus, sealhulgas piima ja piimatoodete järele nii ELis kui ka kogu maailmas ja kuigi tootmine püsis ELis stabiilsena, langesid hinnad madalamale stabiilsuse tagamiseks vajalikule tasemele. Piima toorainehindade järsk langus ei kajastunud täielikult madalamates piimahindades tarbijate jaoks, vaid suurendas enamikes riikides enamike piimatoodete puhul brutomarginaali tootmisahela järgmistes sektorites ning takistas nõudluse kohandumist madalate toorainehindadega, aeglustades nii hindade taastumist ja süvendades madalate hindade mõju piimatootjatele.

- (3) Sellises piima jaoks raskes turuolukorras loodi 2009. aasta oktoobris piimandusküsimustega tegelev kõrgetasemeline eksperdirühm (edaspidi „kõrgetasemeline eksperdirühm”), eesmärgiga leida piima- ja piimatootesektorile keskpikki ja pikaajalisi lahendusi, pidades silmas piimakvootide kaotamist 2015. aastal. Ühise põllumajanduspoliitika läbivaatamise tulemustega arvestades pidi kõrgetasemeline eksperdirühm välja töötama reguleeriva raamistiku, mis aitaks stabiliseerida turgu ja tootjate sissetulekuid ning parandaks läbipaistvust.
- (4) Euroopa piimatoodete tarneahela suuremad sidusrühmad, mis esindavad põllumajandustootjaid, piimatöötlejaid, hulгимүүjaid, jaemүүjaid ja tarbijaid, esitasid kõrgetasemelisele eksperdirühmale suuliselt ja kirjalikult oma seisukohad. Lisaks sellele tegid kõrgetasemelisele eksperdirühmale ettepanekuid kutsutud akadeemilised eksperdid, kolmandate riikide esindajad, riikide konkurentsiametid ja komisjoni talitused. Piimasektori sidusrühmade konverents toimus 26. märtsil 2010 ning seal esitas oma seisukohad tarneahelas tegutsejate laiem ring. Kõrgetasemeline eksperdirühm esitas 15. juunil 2010 aruande, mis sisaldas piimasektori hetkeolukorra analüüsi ja mitmeid soovitusi.
- (5) Kõrgetasemeline eksperdirühm märkis, et piima tootmis- ja töötlemissektorid on liikmesriigiti väga erinevad. Selgelt eristatavad erinevused on ka ettevõtjate ja ettevõtjate liikide vahel ühe liikmesriigi piires. Paljudel juhtudel on pakkumise koondumine väike, mille tõttu ei ole põllumajandustootjate ja meiereide vahelised läbirääkimispositsioonid tarneahelas tasakaalus. See võib kaasa tuua ebaõiglased kaubandustavad; sageli ei tea just põllumajandustootjad tarnimisel, millist hinda nad piima eest saavad, sest meiereid määravad hinna saadud lisandväärtuse alusel palju hiljem ja kui tegemist ei ole ühistuga, ei ole põllumajandustootjatel selle üle mingit kontrolli.
- (6) Probleeme on hindade ülekandumisega tarneahelas, eelkõige põllumajandustootja hindu silmas pidades. 2009. aastal ei kohandunud piima pakkumine väiksema nõudlusega. Mõnes suuremas tootjaliikmesriigis tootsid põllumajandustootjad madalamatele hindadele reageerides rohkem piima kui aasta varem. Lisandväärtus koondub üha enam tarneahela järgnevasse sektoritesse, eelkõige meiereide tasandile.
- (7) Teisalt ei ole hooaja jooksul tarnitavad kogused meiereide seisukohalt alati hästi planeeritavad. Isegi piimaühistute puhul (58 % ELi toorpiimast töödeldakse piimaühistutes, mille omanikeks on põllumajandustootjad ja millele kuuluvad töötlusrajatised) on võimalik, et pakkumine ei kohandu nõudlusega, sest

põllumajandustootjad on kohustatud tarnima kogu piima ühistutele ja ühistud on kohustatud selle piima vastu võtma.

- (8) Tarnele eelnevalt sõlmitud ametlike kirjalike lepingute kasutamine, kus oleks sätestatud peamised tingimused, ei ole levinud. Need tõstaksid piimaahelas osalejate teadlikkust, suurendaksid vastutust turusignaalidega arvestamisel, parandaksid hindade ülekandumist ja pakkumise kohandumist nõudlusega ning aitaksid ära hoida teatavaid ebaõiglasi kaubandustavasid.
- (9) Nimetatud lepinguid käsitlevate ELi õigusaktide puudumisel võivad liikmesriigid teha oma lepinguõiguse raames selliste lepingute kasutamise kohustuslikuks tingimuse, et ei rikuta ELi õigust ning tagatakse siseturu ja ühise turukorralduse nõuetekohane toimimine. Arvestades kõnealuses valdkonnas valitseva olukorra ebaühtlust ELis, peaks selliste otsuste tegemine jääma subsidiaarsuse huvides liikmesriikide pädevusse. Lepingute asjakohaste miinimumnõuete ning siseturu ja ühise turukorralduse nõuetekohase toimimise tagamiseks tuleb ELi tasandil siiski kehtestada lepingute kasutamise peamised tingimused. Kuna mõne piimaühistu põhikirjas võib sarnase mõjuga punkt juba olemas olla, tuleb sellise ühistu lihtsuse huvides lepingutele kehtestatud nõuetest vabastada. Sellise süsteemi tulemuslikkuse tagamiseks peab leping kehtima võrdselt ka juhtudel, kus vahendajad koguvad põllumajandustootjalt piima ja viivad selle töötlejale.
- (10) Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 42 on sätestatud, et ELi konkurentsieeskirju kohaldatakse põllumajandussaaduste tootmise ja nendega kauplemise suhtes ainult ulatuses, mille määravad Euroopa Parlament ja nõukogu vastavalt artikli 43 lõikele 2, milles nähakse ette põllumajandustoodete ühine turukorraldus.
- (11) Tootmise mõistliku arengu ja piimatootjatele rahuldava elatustaseme tagamiseks tuleks parandada nende läbirääkimispositsiooni töötlejatega, mille tulemusel jaguneks lisandväärtus tarneahelas ühtlasemalt. Seega tuleks ühise põllumajanduspoliitika eesmärkide saavutamiseks võtta Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 42 ja artikli 43 lõike 2 alusel vastu säte, mis võimaldaks põllumajandustootjatest või nende ühendustest koosnevatel tootjaorganisatsioonidel pidada meiereidega oma liikmete ühise toodangu või selle osa suhtes läbirääkimisi lepingutingimuste, sealhulgas hinna üle. Piimaturul tõhusa konkurentsi säilitamiseks tuleks selle võimaluse suhtes kohaldada asjakohaseid koguselisi piinorme. Seega peaksid tootjaorganisatsioonid olema tunnustatavad määruse (EÜ) nr 1234/2007 artikli 122 alusel. Komisjonil peaks olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse tootjaorganisatsioonide ühenduste heakskiitmise tingimusi.
- (12) Mõnes sektoris on tootmisharudevaheliste organisatsioonide eeskirjad ELi tasandil juba kehtestatud. Nendel organisatsioonidel võib olla oluline tähtsus tarneahelas osalejate vahelise dialoogi algatamisel, parimate tavade edendamisel ja turu läbipaistvuse suurendamisel. Piima- ja piimatootesektoris tuleks selliseid eeskirju kohaldada võrdselt sätetega, milles selgitatakse nende organisatsioonide seisundit konkurentsioõiguse alusel, tagades samas, et nendega ei moonutataks konkurentsi ega siseturgu ega mõjutataks ühise turukorralduse toimimist.
- (13) Arengute jälgimiseks turul vajab komisjon aegsasti teavet tarnitava toorpiima koguse kohta. Määruse (EÜ) nr 1234/2007 artikliga 192 on ette nähtud liikmesriikide ja

komisjoni vahelise teabevahetuse alused. Samas tuleks tagada, et töötajad edastaksid sellist teavet liikmesriikidele korrapäraselt. Komisjonil peaks olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse selliste deklaratsioonide ulatust, sisu, vormi ja ajastust.

- (14) Käesolevas määruses sätestatud meetmed on piimaturu praegustes majandustingimustes ja tarneahela praeguse struktuuri puhul õigustatud. Selleks et meetmete mõju oleks täielik, tuleks neid kohaldada piisavalt pika aja jooksul (nii enne kui ka pärast piimakvootide kaotamist). Kuna meetmed on oma olemuselt siiski ulatuslikud, peaksid need olema ajutised ja kuuluma läbivaatamisele, et hinnata nende toimet ja kohaldamise jätkamise vajalikkust. Seda tuleks käsitleda komisjoni aruannetes piimaturu arengute kohta ning need peaksid hõlmama võimalikke ettepanekuid põllumajandustootjate julgustamiseks sõlmida ühistootmislepinguid; aruanded esitatakse 30. juuniks 2014 ja 31. detsembriks 2018.
- (15) Komisjonile tuleks anda õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 290, eesmärgiga täiendada või muuta käesolevas määruses sätestatud meetmete teatavaid mitteolemuslikke osi. Tuleks kindlaks määrata sellised osad, mida komisjonil on õigus muuta, samuti tingimused, mille alusel selline delegeerimine peab toimuma.
- (16) Selleks et tagada käesolevas määruses sätestatud meetmete ühetaoline rakendamine kõikides liikmesriikides, tuleks komisjonile anda õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 291 vastu rakendusakte. Kui sõnaselgelt ei ole teisiti sätestatud, peaks komisjon kõnealused rakendusaktid vastu võtma kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr XX/XXXX (...).
- (17) Seetõttu tuleks määrust (EÜ) nr 1234/2007 vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1
Määruse (EÜ) nr 1234/2007 muudatused

Määrust (EÜ) nr 1234/2007 muudetakse järgmiselt:

- 1) Lisatakse artikkel 4a:

„Artikkel 4a

Delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide vastuvõtmine

Kui komisjonile antakse volitused, toimib ta delegeeritud õigusaktide puhul artiklis 196a sätestatud korras ning rakendusaktide puhul artiklis 196b sätestatud korras, kui käesolevas määruses ei ole sõnaselgelt teisiti sätestatud.”

- 2) Artikli 122 punkti a esimeses lõigus lisatakse alapunkti iii järele järgmine alapunkt:
„*iii*a) piim ja piimatooted;”
- 3) Artiklile 123 lisatakse järgmine lõige:

- „4. Liikmesriigid võivad tunnustada tootmisharudevahelisi organisatsioone, mis:
- a) koosnevad piima- ja piimatootesektori toodete tootmise, kaubanduse või töötlemisega seotud majandustegevuse esindajatest;
 - b) on moodustatud kõigi või osa punktis a osundatud esindajate algatusel;
 - c) teostavad liidu ühes või mitmes piirkonnas ühte või enamat järgmistest tegevustest, võttes arvesse tarbijate huve:
 - i) tootmise ja turuga seotud teadlikkuse ja läbipaistvuse suurendamine, sealhulgas statistiliste andmete avaldamine hinna, koguste ja toorpiima tarneid käsitlevate lepingute kehtivuse kohta ning analüüside esitamine võimalike edasiste turusuundumuste kohta piirkondlikul ja riiklikul tasandil;
 - ii) piima- ja piimatootesektori toodete turuleviimise paremale koordineerimisele kaasaitamine, eelkõige teadus- ja turu-uuringute kaudu;
 - iii) liidu eeskirjadega kokkusobivate tüüplepingute koostamine;
 - iv) teabe kogumine ja uuringute teostamine, et kohandada tootmist turunõuete ning tarbijate eelistuste ja ootustega, eriti seoses tootekvaliteedi ja keskkonnakaitsega;
 - v) võimaluste otsimine loomatervisekaitse toodete ja muude lisandite kasutuse piiramiseks;
 - vi) kõigil tootmis- ja turustamisetappidel kasutatavate tootekvaliteedi parandamise meetodite ja vahendite arendamine;
 - vii) mahepõllumajanduse, samuti päritolunimetuste, kvaliteedimärkide ja geograafiliste tähiste potentsiaali kasutamine, kaitsmine ja edendamine;
 - viii) integreeritud tootmise või muude keskkonnasäästlike tootmismeetodite edendamine.”

- 4) II osa II jaotise II peatükki lisatakse IIa jagu:

„IIA JAGU

PIIMA- JA PIIMATOOTESEKTORI TOOTJAORGANISATSIOONID

Artikkel 126a

Läbirääkimised lepingute sõlmimiseks piima- ja piimatootesektoris

1. Artikli 122 alusel tunnustatud piima- ja piimatootesektori tootjaorganisatsioonid võivad pidada põllumajandustootjatest liikmete nimel kogu ühise toodangu või selle osa suhtes läbirääkimisi lepingute üle, mis

käsitlevad toorpiima tarnet põllumajandustootjalt toorpiima töötlejale või kogujale artikli 185f lõike 1 teise lõigu tähenduses.

2. Tootjaorganisatsioon võib pidada läbirääkimisi:
 - a) olenemata sellest, kas toorpiima omandiõigus antakse põllumajandustootjalt tootjaorganisatsioonile või mitte,
 - b) olenemata sellest, kas kokkulepitud hind on mõnede või kõikide põllumajandustootjatest liikmete ühise toodangu jaoks sama või mitte,
 - c) tingimusel, et tootjaorganisatsiooni poolt läbirääkimistega hõlmatud toorpiima kogus ei ületa:
 - i) 3,5 % liidu kogutoodangust ning
 - ii) 33 % tootjaorganisatsiooni poolt läbirääkimistega hõlmatud konkreetse liikmesriigi kogutoodangust ning
 - iii) 33 % kõikide tootjaorganisatsiooni poolt läbirääkimistega hõlmatud liikmesriikide kogutoodangust;
 - d) tingimusel, et asjaomased põllumajandustootjad ei ole ühegi teise tootjaorganisatsiooni liikmed, mis peab samuti nende nimel läbirääkimisi sarnaste lepingute üle, ning
 - e) tingimusel, et tootjaorganisatsioon teavitab pädevaid asutusi liikmesriigis või liikmesriikides, milles ta tegutseb.
3. Käesoleva artikli kohaldamisel tõlgendatakse viidet tootjaorganisatsioonidele viitena tootjaorganisatsioonide liitudele. Selleks et tagada nende liitude nõuetekohane jälgimine, võib komisjon võtta delegeeritud õigusaktidega vastu eeskirjad nende liitude tunnustamise tingimuste kohta.
4. Lõike 2 punkti c kohaldamisel avaldab komisjon talle sobival viisil liidus ja liikmesriikides toodetud toorpiima kogused, kasutades kõige ajakohasemat olemasolevat teavet.
5. Erandina lõike 2 punkti c alapunktidest ii ja iii, kui 33 % künnist ei ületata, võib teises lõigus osutatud pädev asutus üksikjuhtudel otsustada, et tootjaorganisatsioon ei või läbirääkimisi pidada, kui asjaomane asutus leiab, et see on vajalik konkurentsipüsimiseks või selleks, et ära hoida väikeste ja keskmise suurusega toorpiima töötlejatele tekitatavat tõsist kahju liikmesriigis.

Esimeses lõigus osutatud otsuse teeb komisjon rakendusaktidega ja ilma artikli 195 lõikes 1 osutatud komitee abita läbirääkimiste korral, mis hõlmavad rohkem kui ühe liikmesriigi toodangut. Muudel juhtudel teeb otsuse läbirääkimistega hõlmatud toodangu kohta liikmesriigi pädev asutus.

Esimeses ja teises lõigus osutatud otsuseid ei kohaldata varem kui asjaomastele ettevõtjatele teatamise tähtpäev.

6. Käesolevas artiklis kasutatakse järgmisi mõisteid:
- a) „riiklik pädev asutus” – määruse (EÜ) nr 1/2003 (asutamislepingu artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta)⁶ artiklis 5 osutatud asutus;
 - b) „VKE” – mikro-, väikese või keskmise suurusega ettevõtte komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus 2003/361/EÜ (mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete määratluse kohta)⁷ tähenduses”
- 5) Artiklis 175 asendatakse tekst „vastavalt käesoleva määruse artiklitele 176–177” tekstiga „vastavalt käesoleva määruse artiklitele 176–177a”.
- 6) Lisatakse artikkel 177a:

„Artikkel 177a

Kokkulepped ja kooskõlastatud tegevus piima- ja piimatootesektoris

1. Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 lõiget 1 ei kohaldata tunnustatud tootmisharudevaheliste organisatsioonide kokkulepete, otsuste ja kooskõlastatud tegevuse suhtes, mille eesmärk on käesoleva määruse artikli 123 lõike 4 punktis c osundatud tegevuse teostamine.
2. Lõiget 1 kohaldatakse ainult juhul, kui:
 - a) kokkulepetest, otsustest ja kooskõlastatud tegevusest on komisjonile teatatud;
 - b) komisjon ei leia artikli 195 lõikes 1 osutatud komiteed kaasamata rakendusaktide abil kolme kuu jooksul pärast vajalike andmete saamist, et kõnealused kokkulepped, otsused või kooskõlastatud tegevus on liidu eeskirjadega vastuolus.
3. Kokkuleppeid, otsuseid ja kooskõlastatud tegevust ei või rakendada enne lõike 2 punktis b osutatud tähtaja lõppu.
4. Igal juhul tunnistatakse liidu eeskirjadega vastuolus olevaks kokkulepped, otsused ja kooskõlastatud tegevused, mis:
 - a) võivad põhjustada liidu turgude mis tahes vormis jaotamist;
 - b) võivad mõjutada turukorralduse nõuetekohast toimimist;
 - c) võivad tekitada konkurentsimoonutusi, mis ei ole vajalikud tootmisharudevahelise organisatsiooni tegevuse kaudu taotletavate ühise põllumajanduspoliitika eesmärkide saavutamiseks;
 - d) tootvad kaasa hindade kindlaksmääramise;

⁶ EÜTL L 1, 4.1.2003, lk 1.

⁷ ELT L 124, 20.5.2003, lk 36.

- e) võivad põhjustada diskrimineerimist või kõrvaldada konkurentsi kõnealuste toodete olulise osa puhul.
5. Kui komisjon leiab pärast lõike 2 punktis b osutatud tähtaja lõppu, et lõike 1 kohaldamise tingimused ei ole täidetud, teeb ta rakendusaktidega ja ilma artikli 195 lõikes 1 osutatud komitee abita otsuse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 lõike 1 kohaldamise kohta kõnealuse kokkuleppe, otsuse või kooskõlastatud tegevuse suhtes.

Kõnealust komisjoni otsust ei kohaldata enne sellest asjaomasele tootmisharudevahelisele organisatsioonile teatamise kuupäeva, välja arvatud juhul, kui tootmisharudevaheline organisatsioon on esitanud ebaõigeid andmeid või kuritarvitanud lõikes 1 sätestatud erandit.

6. Mitmeaastaste lepingute puhul kehtib esimese aasta kohta teatamise kohustus ka järgnevatel lepingu kehtimise aastatel. Sel juhul võib komisjon siiski igal ajal omal algatusel või mõne muu liikmesriigi taotlusel teha avalduse mittevastavuse tuvastamise kohta.”

- (7) Artikkel 179 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 179

Kokkulepete ja kooskõlastatud tegevusega seotud rakendusvolitused

Komisjon võib võtta rakendusaktidega kõik artiklitega 176a–178 seotud vajalikud meetmed.”

- 8) Artiklile 184 lisatakse järgmine punkt:

„10) Euroopa Parlamendile ja nõukogule 30. juuniks 2014 ja 31. detsembriks 2018 aruande turuolukorra muutumise kohta piima- ja piimatootesektoris ning eelkõige artikli 122 esimese lõigu punkti iii ja artikli 123 lõike 4 ja artiklite 126a, 177a, 185e ja 185f kohaldamise kohta; aruanne hõlmab võimalikke algatusi põllumajandustootjate julgustamiseks sõlmida ühistootmislepinguid koos asjakohaste ettepanekutega.”

- 9) Lisatakse artiklid 185e ja 185f:

„Artikkel 185e

Piima- ja piimatootesektori kohustuslikud deklaratsioonid

1. Toorpiima töötledjad deklareerivad pädevatele riiklikele ametiasutustele igal kuul neile tarnitud toorpiima kogused.
2. Selleks et tagada deklaratsioonide kasutusväärtus ja ajakohasus turu korraldamise eemärkidel, võib komisjon võtta delegeeritud õigusaktidega vastu eeskirjad deklaratsioonide ulatuse, sisu, vormi ja ajastuse kohta.

Lepingulised suhted piima- ja piimatootesektoris

1. Kui liikmesriik otsustab, et iga toorpiima tarne kohta põllumajandustootjalt toorpiima töötlejale tuleb sõlmida poolte vahel kirjalik leping, peab see vastama lõikes 2 sätestatud tingimustele.

Esimeses lõigus kirjeldatud juhtumi puhul otsustab asjaomane liikmesriik ka seda, kas poolte vahel peab olema sõlmitud kirjalik leping iga tarneetapi kohta, kui toorpiima tarnitakse ühe või mitme koguja kaudu. Koguja on ettevõtja, kes transpordib toorpiima põllumajandustootjalt või muudelt kogujalt toorpiima töötlejale või teisele kogujale, kusjuures toorpiima omandiõigus antakse iga kord üle.

2. Leping:
 - a) sõlmitakse enne tarnimist,
 - b) sõlmitakse kirjalikult ning
 - c) hõlmab eelkõige järgmisi elemente:
 - i) tarne eest makstav hind, mis:
 - ei muutu ja mis sätestatakse lepingus ja/või
 - muutub üksnes lepingus sätestatud tegurite osas, eelkõige turunäitajatel põhineva turuolukorra ja tarnitavate koguste ning tarnitava toorpiima kvaliteedi või koostise muutumise puhul,
 - ii) kogus, mida võidakse tarnida ja/või tarnitakse ja tarnete ajakava ning
 - iii) lepingu kehtivus, mis võib hõlmata määramatut tähtaega koos lepingu lõpetamise sätetega.
3. Erandina lõikest 1 ei ole leping nõutav, kui põllumajandustootja tarnib toorpiima töötlejale, milleks on ühistu, mille liige põllumajandustootja on ja mille põhikirjas sisalduvad sätted, millel on lõike 2 punktidega a, b ja c sarnane mõju.
4. Põllumajandustootjate, kogujate või toorpiima töötlejate sõlmitud toorpiima tarnimist käsitlevate lepingute kõik punktid, sealhulgas lõike 2 punktis c sätestatu, on poolte vahel vabalt kokkulepitavad.
5. Käesoleva artikli ühetaolise kohaldamise tagamiseks võib komisjon võtta rakendusaktidega vastu kõik vajalikud meetmed.”

- 10) VII osa I peatükile lisatakse artiklid 196a ja 196b:

„Artikkel 196a

Delegeeritud õigusaktid

1. Komisjonile antakse määramata ajaks õigus võtta vastu käesolevas määruses osutatud delegeeritud õigusakte.

Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teatab ta sellest viivitamata Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

2. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad lõikes 1 osutatud volituste delegeerimise mis tahes ajal tagasi võtta.

Institutsioon, kes on algatanud sisemenetluse, et otsustada, kas volituste delegeerimine tuleks tagasi võtta, püüab sellest teavitada teist institutsiooni ja komisjoni mõistliku aja jooksul enne lõpliku otsuse tegemist, viidates delegeeritud volitustele, mille ta võib tagasi võtta, ja võimalikele tagasivõtmise põhjustele.

Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub kohe või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust. Otsus avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad delegeeritud õigusakti suhtes vastuväiteid esitada kahe kuu jooksul alates õigusakti teatavakstegemisest. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega ühe kuu võrra.

Kui pärast selle tähtaja möödumist ei ole Euroopa Parlament ega nõukogu delegeeritud õigusakti suhtes vastuväiteid esitanud, avaldatakse see *Euroopa Liidu Teatajas* ning see jõustub õigusaktis nimetatud kuupäeval.

Delegeeritud õigusakt avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas* ja see võib jõustuda enne kõnealuse ajavahemiku lõppu, kui nii Euroopa Parlament kui ka nõukogu on komisjoni teavitanud sellest, et nad ei kavatse vastuväiteid esitada.

Kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab delegeeritud õigusakti suhtes vastuväiteid, õigusakt ei jõustu. Vastuväiteid esitanud institutsioon põhjendab delegeeritud õigusakti suhtes esitatud vastuväiteid.

Artikkel 196b

Rakendusaktid

Rakendusaktide vastuvõtmisel käesoleva määruse alusel abistab komisjoni käesoleva määruse artiklis 195 nimetatud komitee ning kohaldatakse määruse (EL) nr [xxxx/yyyy] artiklis [5] sätestatud menetlust.”

- 11) Artiklile 204 lisatakse järgmine lõik:

- „6. Piima- ja piimatootesektori puhul kohaldatakse artikli 122 esimese lõigu punkti iii, artikli 123 lõiget 4 ning artikleid 126a, 177a, 185e ja 185f kuni 30. juunini 2020.”

Artikkel 2
Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides. Käesolevat määrust kohaldatakse alates

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

FINANTSSELGITUS		Indic/10/744996(SM/t m) 6.142.2010.1		
		KUUPÄEV: 07.10.2010		
1.	EELARVERUBRIIK: 05 02 12 943.1	ASSIGNEERINGUD: mln eurot (2010. a eelarve)		
2.	PEALKIRI: Ettepanek Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1234/2007 (ühise turukorralduse ühtne määrus) seoses lepinguliste suhetega piima- ja piimatootesektoris.			
3.	ÕIGUSLIK ALUS: Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 42 ja 43			
4.	EESMÄRGID: Reageerida kiiresti kõrgetasemelise eksperdirühma soovitudele, mille on läbi vaadanud nõukogu ja mis on vastu võetud eesistuja järeldustega 27. septembril 2010. Käesolevas ettepanekus käsitletakse eelkõige lepingulisi suhteid, töövõtjate läbirääkimispositsiooni, tootmisharudevahelisi organisatsioone ja läbipaistvust.			
5.	FINANTSMÕJU	12 –KUULINE PERIOOD (miljonites eurodes)	JOOKSEV EELARVE-AASTA 2010 (miljonites eurodes)	JÄRGMINE EELARVE-AASTA 2011 (miljonites eurodes)
5.0	KULUD - ELi EELARVEST MAKSTAVAD (TOETUSED/SEKKUMISED) - RIIGIASUTUSED - MUUD	-	-	-
5.1	TULUD - ELi OMAVAHENDID (MAKSUD/TOLLIMAKSUD) - RIIKLIKUD	-	-	-
		2012	2013	2014
5.0.1	KAVANDATUD KULUD	-	-	-
5.1.1	KAVANDATUD TULUD	-	-	-
5.2	ARVUTAMISMEETOD:			
6.0	KAS PROJEKTI SAAB RAHASTADA JOOKSVA EELARVE ASJAKOHASES PEATÜKIS KIRJENDATUD ASSIGNEERINGUTEST?	JAH EI		
6.1	KAS PROJEKTI SAAB RAHASTADA ASSIGNEERINGUTE ÜMBERPAIGUTAMISEGA JOOKSVA EELARVE PEATÜKKIDE VAHEL?	JAH EI		
6.2	KAS ON VAJA LISAEELARVET?	JAH EI		
6.3	KAS TULEVASTESSE EELARVETESSE ON VAJA KIRJENDADA ASSIGNEERINGUID?	JAH EI		
MÄRKUSED: Kavandatud meetmetel, mis võivad aidata kaasa turu ja tootjate sissetulekute stabiliseerimisele keskpika ja pika aja jooksul, ei ole ELi eelarvele otsest mõju. Määruse (EÜ) nr 1698/2005 muudatustega, millega toetatakse tootjaorganisatsioone EL 15 liikmesriigis, oli arvestatud juba dokumendis KOM (2010) 537.				